

مهدویت و آخرالزمان

مقدمه

امام مانند مرکزی مغناطیسی برای کل هستی و به خصوص برای شیعیان، جذبه دارد. می‌توان اسم این جذبه را ولایت گذاشت. این جذبه و ولایت، امری دوطرفه است و موجب تأثیر متقابل حالات روحی امام و مأموم بر یکدیگر می‌شود به همین علت، ما با شادی ائمه شاد و با غم آنها غمگین می‌شویم و مطابق احادیث، اهل بیت نیز از غم و بیماری ما متأثر می‌شوند؛ چنان که امام معصوم فرمودند: «ما با سردرد شیعیانمان سردرد می‌شویم.» (بحارالأنوار، ج ۶۸، ص ۱۶۸)

علت حزن و اندوه شیعیان با شروع ماه محرم نیز همین جذبه و ولایت و تأثیر غم و اندوه امام‌زمان است؛ حتی دلیل کم نشدن حرارتِ قلوبِ مؤمنین در عزای اباعبدالله، آن هم بعد از ۱۴۰۰ سال، ولایت امام و گریه‌ی صبح و شام ایشان بر مصیبت جدشان است.

پشت کردن به امام یعنی ظلمت

شاید عده‌ای درکی از ولایت نداشته و مدیریت امام‌زمان بر هستی را باور نداشته باشند. با این حال، خورشید وجود امام همواره بر ما و هستی می‌تابد؛ حتی اگر عده‌ای به آن پشت یا به خیال باطل خود تلاش کنند این نور را خاموش کنند. خداوند ۱۱ امام فرستاد؛ اما مردم لیاقت نداشتند و نور را پس زدند.

جامعه‌ای که حق را نخواهد و با عناد، مقابل نور الهی ایستادگی و به آن پشت کند

برای خودش و جهان، سایه و ظلمت ایجاد می‌کند.

این یک قانون طبیعی است. هرچه مانع به چشمه و منبع نور نزدیکتر باشد، سایه‌ای که ایجاد می‌شود، بزرگتر خواهد بود. در طول تاریخ در هیچ زمانی جز در صدر اسلام، پنج معصوم (پنج نور) همزمان در یک دوره نزیسته‌اند به همین علت، تاریکی و سایه‌ای که اهل سقیفه ایجاد کردند بسیار بزرگ و فراگیر شد.

ظهور در آیات قرآن

خدا در آیات ابتدایی سوره‌ی فجر به این موضوع اشاره می‌کند و می‌فرماید: «وَالْفَجْرِ وَ لَيَالٍ عَشْرٍ»؛ «سوگند به سپیده‌دم و به شب‌های ده‌گانه» (شمس / ۲ و ۱)

امام صادق در تفسیر این آیات فرمودند: «الفجر هو القائم و لیال عشر الأئمه من الحسن الی الحسن»؛ «مراد از فجر، وجود مقدس حضرت قائم و لیالی عشر، امامان از امام حسن مجتبی تا امام عسکری‌اند (امامانی که موفق به تشکیل حکومت نشدند)». (بحارالأنوار، ج ۲۴، ص ۷۸)

خدا در سوره‌ی شمس نیز می‌فرماید: «وَالشَّمْسِ وَ ضُحَاهَا وَ الْقَمَرِ إِذَا تَلَّهَا وَ النَّهَارِ إِذَا جَلَّهَا وَ اللَّيْلِ إِذَا يَغْشَاهَا»؛ «سوگند به خورشید و گسترش نور آن و به ماه هنگامی که بعد از آن درآید و به روز هنگامی که صفحه‌ی زمین را روشن سازد و به شب آن هنگام که زمین را بپوشاند». (شمس / ۴-۱)

امام معصوم فرمودند: «مقصود از شمس، رسول‌الله و منظور از ماهی که پس از آن می‌آید، امیرالمؤمنین و مقصود از نهار، ظهور امام مهدی است». (بحارالأنوار، ج ۲۴، ص ۷۱)

خدا در آیه‌ی چهارم به ما خبر می‌دهد، بدانید که در این میان، شبی (ظلمتی) در پیش است؛ اما نترسید که ظهر ظهور به دنبال آن خواهد آمد.

اهل بیت در آیه‌ی نور

آیه‌ی ۳۵ سوره‌ی نور که به آیه‌ی نور معروف است به زیبایی و با زبان رمز به معرفی خاندان اهل بیت می‌پردازد: «اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ مَثَلُ نُورِهِ كَمِشْكَاةٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَّا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ؛ يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ وَ لَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ؛ نُورٌ عَلَى نُورٍ يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ وَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ وَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ»؛ «خداوند نور آسمان‌ها و زمین است؛ مثل نور خداوند همانند چراغدانی است که در آن چراغی (پُر فروغ) باشد؛ آن چراغ در حبابی قرار گیرد؛ حبابی شفاف و درخشنده همچون یک ستاره‌ی فروزان. این چراغ با روغنی افروخته می‌شود که از درخت پُر برکت زیتونی گرفته شده که نه شرقی است و نه غربی؛ (روغنش آنچنان صاف و خالص است که) نزدیک است بدون تماس با آتش شعله‌ور شود؛ نوری است بر فراز نور و خدا هرکس را بخواهد به نور خود هدایت می‌کند و خداوند به هر چیزی داناست.» خدا نور آسمان و زمین است؛ اما نمی‌شود او را به چشم سر دید؛ پس خداوند در این آیه برای ما مثالی زمینی آورده است؛ معصوم در تفسیر این آیه فرمودند: «چراغدان یعنی وجود حضرت فاطمه که از او دو مصباح بیرون می‌آید؛ یعنی

حَسَنِينَ؛ فِي زُجَاجَةٍ در فاطمه؛ فاطمه‌ای که همانند تک‌ستاره‌ای درخشان است.» (بحار الأنوار، ج ۴، ص ۱۸)

خدا در ادامه، نسل این خاندان را معرفی می‌نماید: «يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ؛ شجره‌ی مبارکه‌ی زیتون، یعنی شجره‌ی مبارک حضرت ابراهیم، اما کدام نسل ایشان؟ شاخه‌ای که نه شرقی و نه غربی است. براساس آیات قرآن، منظور نه نصرانی و نه یهودی است و مراد از زیتون نیز با توجه به سخن معصوم در تفسیر سوره‌ی تین، امام حسین است که این شجره به واسطه‌ی ایشان ادامه پیدا می‌کند. روغن (خون) این شجره‌ی زیتونه نور می‌دهد. بدانید اگر در پی این نور بروید (از این خاندان پیروی کنید) با آتش تماس ندارید؛ یعنی این نور نجات‌بخش است.

«نورٌ عَلَى نُورٍ» پس از آن امام پشت امام می‌آید و خدا در آخرین آنها هدایت فراگیر قرار داده است. خدا سرنوشت این نور (اهل بیت) را در آیات بعد بیان می‌کند: «آن نور در خانه‌هایی است که خدا رخصت داد ارجمندش دارند و نامش در آنجا یاد شود و او را هر بامداد و شبانگاه تسبیح گویند. مردانی که هیچ تجارت و خرید و فروختی از یاد خدا و نماز گزاردن و زکات دادن بازشان ندارد از روزی که دل‌ها و دیدگان دگرگون می‌شوند، هراسناکند.» (نور / ۳۷ و ۳۶)

پس از نزول این آیه از پیامبر پرسیدند: «این خانه‌ها کجاست؟» فرمود: «خانه‌های انبیاء الهی.» فردی (خلیفه‌ی اول) به خانه‌ی امیرالمؤمنین اشاره کرد و پرسید: «این خانه چه؟» حضرت فرمود: «این بالاترین آن خانه‌هاست.» (بحار الأنوار، ج ۲۳، ص ۳۲۶)

در این آیه به طور ویژه به تجارت اشاره شده است؛ زیرا در آخرالزمان تجارت اصل می‌شود.

پس ما نیز اگر می‌خواهیم با اهل بیت همراه باشیم،

نباید دل به دنیا ببندیم و به واسطه‌ی آن از ذکر خدا غافل شویم.

دریای موج و اهل سقیفه

خدا در ادامه به سرنوشت کسانی که خود را در نقطه‌ی مقابل نور و در ظلمات قرار دادند می‌پردازد: «وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَعْمَالُهُمْ كَسَرَابٍ بِقِيَعِهِ يَحْسَبُهُ الظَّمَانُ مَاءً حَتَّى إِذَا جَاءَهُ لَمْ يَجِدْهُ شَيْئًا وَوَجَدَ اللَّهَ عِنْدَهُ فُوقَاهُ حِسَابَهُ وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ أَوْ كظلماتٍ فِي بَحْرِ لُجِّيٍّ يَغْشَاهُ مَوْجٌ مِّنْ فَوْقِهِ مَوْجٌ مِّنْ فَوْقِهِ سَحَابٌ ظُلُمَاتٌ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ إِذَا أَخْرَجَ يَدَهُ لَمْ يَكِدْ يَرَاهَا وَمَنْ لَّمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا فَمَا لَهُ مِنْ نُورٍ»؛ «اعمال کافران چون سرابی است در بیابانی. تشنه، آبش ندارد و چون بدان نزدیک شود هیچ نیابد و خدا را نزد خود یابد که جزای او را به تمام بدهد و خدا زود به حساب‌ها می‌رسد یا همانند تاریکی‌هایی است در دریایی ژرف که موجش فرو پوشد و بر فراز آن موجی

دیگر و بر فرازش ابری است تیره، تاریکی‌هایی بر فراز یکدیگر، آن‌سان که اگر دست خود بیرون آرد آن را نتواند دید و آن که خدا راهش را به هیچ نوری روشن نکرده باشد، هیچ نوری فرا راه خویش نیابد.» (نور / ۴۰ و ۳۹)

کسانی که کفر ورزیدند، اعمالشان همچون سرابی است؛ مانند شیطان که ۶ هزار سال نماز خواند؛ توحید و معاد را قبول داشت؛ اما مشکل او پذیرش خلیفه‌الله بود؛ یعنی امامت را قبول نکرد. نقطه‌ی مقابل نور (اهل بیت) ظلماتی است که با برپایی سقیفه بر جهان حاکم شد و دریایی طوفانی ایجاد کرد که امواج آن، نور را پوشاند. «مَوْجٌ مِنْ فَوْقِهِ مَوْجٌ» موج اول (اولی) و بعد از آن موج دوم (دومی) آمد و سومی مانند ابری بود که بنی‌امیه را مسلط کرد. «مِنْ فَوْقِهِ سَحَابٌ» در این میان فرصتی کوتاه ایجاد شد که دست خدا نمایان شود؛ اما آن هم دیده نشد. «إِذَا أُخْرَجَ يَدَهُ، لَمْ يَكَدْ يَرَاهَا» با توجه به روایات، این بخش اشاره به دوران کوتاه خلافت امیرالمؤمنین دارد. برای گذر از این دریای طوفانی و ظلمانی، نیاز به کشتی نجات است.

امام حسین، مصباح‌الهدی و سفینه‌النجاه است؛

یعنی برای نجات از این دریای طوفانی باید به سمت حسین برویم و همراه او شویم.

سوره‌ی جمعه و امام جمعه

سوره‌ی جمعه یکی از عجیبترین سوره‌ها است. در این سوره به داستان دنیا و اینکه یهود عامل ظلم و فتنه‌های دنیاست اشاره می‌شود. «... اوست که در میان مردم بی‌سواد، پیامبری از خودشان برانگیخت تا آیات او را بر آنان بخواند و آنان را پاکشان کند و به آنان کتاب و حکمت بیاموزد و آنان به یقین پیش از این در گمراهی آشکاری بودند و (همچنین) رسول است بر گروه دیگری که هنوز به آنها ملحق نشده‌اند و او عزیز و حکیم است. این فضل خداست، آن را به هر که بخواهد عطا می‌کند و خدا دارای فضل بسیار است.» (جمعه / ۴-۱)

از رسول‌الله پرسیدند: «این امتِ دیگر در این آیه چه کسانی هستند؟» حضرت به شانه‌ی سلمان زد و فرمود: «این (فرد) و قومش.» (بحارالأنوار، ج ۱۶، ص ۳۱۰)

سپس می‌فرماید: «وصف کسانی که عمل کردن به تورات به آنان تکلیف شده است، آنگاه به آن عمل نکردند؛ مانند درازگوشی است که کتاب‌هایی را حمل می‌کند. چه بد است سرگذشت مردمی که آیات خدا را تکذیب کردند و خدا مردم ستمکار را هدایت نمی‌کند.» (جمعه / ۵)

خدا در این سوره به ایرانی‌ها به عنوان سردمدار جبهه‌ی حق و به یهودی‌ها به عنوان سردمداران جبهه‌ی باطل اشاره می‌کند. این اراده‌ی الهی است که محقق شده است. در آیات بعد به دنیاگرا

بودنِ یهود اشاره می‌کند. این دنیاگرایی به حدی است که اگر کلّ تورات (تحریف شده) را جستجو کنید، آیه‌ای درباره‌ی معاد نخواهید یافت: «بگو ای یهودیان! اگر گمان می‌کنید که (فقط) شما دوستان خدائید نه سایر مردم، پس آرزوی مرگ کنید اگر راست می‌گویید؛ ولی آنان هرگز تمنای مرگ نمی‌کنند به خاطر اعمالی که از پیش فرستاده‌اند و خداوند ظالمان را به خوبی می‌شناسد. این مرگی که از آن فرار می‌کنید سرانجام با شما ملاقات خواهد کرد...» (جمعه / ۸ - ۶)

حال وظیفه‌ی اهل ایمان چیست؟ «ای کسانی که ایمان آورده‌اید! هنگامی که برای نماز روز جمعه اذان گفته شود به سوی ذکر خدا بشتابید و خرید و فروش را رها کنید که این برای شما بهتر است؛ اگر می‌دانستید.» (جمعه / ۹)

بنا بر تفاسیر و کلام اهل بیت منظور از نماز در قرآن، امام است به همین علت، در قرآن همیشه از فعل به پا داشتن (اقامه) برای نماز استفاده شده است نه خواندن (قرا). حال منظور از «لِصَلَاةٍ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ» چه کسی است؟

منظور از نماز جمعه، امام زمان است.

خدا در آیه‌ی بعد به دوران حاکمیت امام اشاره می‌کند: «و هنگامی که نماز پایان گرفت (شما آزادید) در زمین پراکنده شوید و از فضل خدا بطلبید...» (جمعه / ۱۰)

گرچه شأن نزول این آیه در زمان پیامبر است، خدا می‌فرماید که بعد از نماز در زمین پراکنده شوید و نفرمود در شهر، یعنی زمانی که ولایت امام برپا شد، کلّ زمین از آن شماست.

اربعین و زمینه‌سازی ظهور

اما چرا ما به روز ظهور (صلاه جمعه) نمی‌رسیم؟ خدا در آیه‌ی بعد دلیل آن را توضیح می‌دهد: «هنگامی که آنها تجارت یا سرگرمی و لهوی را ببینند، پراکنده می‌شوند و به سوی آن می‌روند و تو را ایستاده به حال خود رها می‌کنند...» (جمعه / ۱۱)

علت آن است که مردم، سرگرم دنیا و تجارت و لهو و لعب هستند و امامی که سال‌هاست قیام کرده و آماده است را تنها رها کرده‌اند. تنها عده‌ی اندکی فریب دنیا را نمی‌خورند؛ یعنی کسانی که در کشتی حسین هستند. پول برای این گروه بی‌ارزش است و به راحتی آن را در اختیار دیگران قرار می‌دهند.

اربعین تجلی گر این فرهنگ است و با دستگاه شیطانی دنیا مبارزه می‌کند.

اربعین اتفاقی آخرالزمانی است. عده‌ای تلاش کردند نور خدا را در عاشورا خاموش کنند؛ اما

اراده‌ی خدا بر این قرار گرفت که اربعین حسینی اینگونه باشکوه شود و هر سال رونق بیشتری بگیرد.

اصلاً اربعین نقطه‌ی بلوغ بشر است.

پیوند با امام حسین و زیارت ایشان چنان مهم و ضروری است که در سیره‌ی اهل بیت حتی قرض گرفتن برای رفتن به کربلا توصیه شده است و امام صادق در حدیثی، برگشت ۱۰ برابری آن را در دنیا تضمین کرده‌اند.

سخنرانی استاد رائفی‌پور

موضوع: مهدویت و آخرالزمان

خلاصه و چکیده سخنرانی استاد رائفی‌پور، مهر ۹۷ مشهد

تهیه شده در واحد مهدویت مؤسسه مضاف، مهدیاران [@Mahdiaran](https://www.instagram.com/Mahdiaran)